

De fire evangelier

De fire første bøger i Det Nye Testamente fortæller hver på deres måde historien om Jesus. De tre første, Matthæus-, Markus- og Lukasevangeliet, minder om hinanden; lægger man dem op ved siden af hinanden, er der mange ligheder i, hvad de fortæller, og hvordan de fortæller historien om Jesus (de kaldes derfor også 'de synoptiske evangelier'). Johannesevangeliet er på mange måder anderledes.

Beretningerne om Jesu liv og gerning er først blevet fortalt og overleveret mundtligt. Siden hen – fra sidste halvdel af det 1. århundrede – er de blevet skrevet ned. Markusevangeliet regnes for at være det ældste af evangelierne og er formentlig skrevet omkring år 70. Bag forskellene er evangelierne fælles om en ting: De udspringer alle af et ønske om at fortælle historien om Jesus og give svar på, hvem han var, hvad han gjorde, og hvad der siden skete med ham.

Navnet 'evangelium' har vi fra Markus, der indleder sin beretning om Jesus med ordene "Begyndelsen på evangeliet om Jesus Kristus, Guds søn." Evangelium kommer af græsk og betyder 'glædeligt budskab'. Evangelierne fortæller alle historien om Jesus i lyset af påskens begivenheder og Jesu opstandelse.

Matthæusevangeliet

Matthæus begynder sin fortælling om Jesus med en slægtstavle, som fører Jesus tilbage til Abraham og binder historien om Jesus sammen med Det Gamle Testamente ved at sætte Jesus i relation til både David og Abraham. Historien om Jesus afslutter eller fuldender således den historie, der er blevet fortalt i Det Gamle Testamente. I Jesus opfyldes de løfter, som var givet til Israels folk. Matthæus forudsætter, at dem, han fortæller for, kender den jødiske historie og tradition.

Matthæus deler historien om Jesus op i fire afsnit: (1) Jesu komme som Guds søn og Davids søn, (2) Jesu ord og gerninger i Galilæa, (3) Jesu vej mod Jerusalem og (4) Jesu lidelse, død og opstandelse.

I Matthæus' fortælling fylder Jesu undervisning meget. Den er samlet i fem store taler, hvoraf den vigtigste er den første, nemlig Bjergprædiken (kapitel 5-7), som indledes med saligprisningerne.

Matthæus understreger, at Jesus er jøde og er kommet for at frelse sit folk Israel fra dets synder. Alligevel slutter han sin beretning med at fortælle, hvordan den opstandne Jesus sender sine disciple ud for at gøre alle folkeslag til sine disciple ved at døbe dem og undervise dem om det, disciplene har lært af ham.

Markusevangeliet

Med sin historie vil Markus give svar på spørgsmålet om, hvem Jesus er. Han fortæller om en række konflikter, hvor forskellige grupper undrer sig over, hvem Jesus er, eller forarges over det, han siger og gør. Det gælder først og fremmest de jødiske ledere, men det gælder også Jesu egen familie og hans egne disciple.

Markus knytter forbindelse bagud til Det Gamle Testamente og begynder sin beretning om Jesus med at fortælle om Johannes Døber. Johannes er en profetskikkelse, som skal bane vej for det nye. Derefter fortæller Markus om Jesu virke i Galilæa, og hvordan folkemængden undrer sig over det, Jesus siger og gør. Derefter fokuserer fortællingen på, hvordan Jesus samler sine disciple og underviser dem, bl.a. ved at fortælle lignelser. De undere, som Jesus udfører, giver svar på spørgsmålet om, hvem Jesus er: Han er Guds søn, sådan som stemmen fra himlen proklamerede, da Jesus blev døbt af Johannes.

Et andet stort tema i Markusevangeliet er Jesu tale om sin egen lidelse og død og i forlængelse heraf, hvad det indebærer at være discipel og følge efter Jesus. Derefter fortælles udførligt om Jesu sidste dage i Jerusalem, om hans korsfæstelse, død og opstandelse, og om hvordan hans disciple stadig ikke forstod, hvad Jesus havde sagt. Det er netop Jesu lidelse og død – set i opstandelsens lys – der giver svar på, hvem Jesus er.

Lukasevangeliet

Lukasevangeliet er første del af den fortælling, som fortsætter i Apostlenes Gerninger. Lukas har ikke selv set eller hørt det, han fortæller om Jesus, men han har grundigt undersøgt, hvad andre har fortalt og skrevet, og på den baggrund fortæller han sin version af historien om Jesus. Han fortæller på en måde, så også mennesker uden baggrund i jødedom kan forstå hans beretning. Han undgår specielle jødiske udtryk og fører Jesu slægtstavle helt tilbage til Adam.

Lukas understreger den historiske ramme omkring Jesu liv og virke og fortæller om opfyldelsen af Guds løfter på baggrund af Israels historie.

Først fortælles om Jesu fødsel og kort om hans opvækst. Derefter hører vi om Johannes Døber og hans budskab efterfulgt af Jesu programtale i synagogen i Nazaret. Her understreger Lukas, (1) at Jesus taler, som han gør, fordi Helligånden er over ham, og (2) at hans budskab er et glædesbud især for de fattige. Det er et budskab om frelse, som indebærer tilgivelse af synd og omvendelse. Ligesom på profeternes Elias og Elisás tid gælder det, Jesus siger og gør, også hedningerne.

I Lukas' fortælling sprænger Jesus mange grænser. Han sprænger de geografisk-etniske grænser og overskrider grænserne til mennesker: toldere og syndere, kvinder, hedninger og samaritanere. Hans budskab er ikke begrænset, men handler om en uendelig barmhjertighed.

Det er fra Lukas, vi kender de centrale lignelser om den barmhjertige samaritaner, den fortabte søn, og den rige mand og Lazarus. Det er også kun Lukas, der fortæller om samtalen mellem Jesus og røverne på korset og om de to disciples vandring til Emmaus.

Johannesevangeliet

Johannes siger klart, hvorfor han har skrevet sin fortælling om Jesus. Det har han gjort for at skabe tro; tro på at Jesus er Messias, Guds søn. Johannes vil mere end blot fortælle historie; han har et budskab, og det formidler han ved at fortælle historie. Fortællingen har et universelt præg, og bestemte jødiske ord og udtryk forklares, samtidig med at den jødiske kalender og historie spiller en vigtig rolle for, hvordan fortællingen bygges op.

Johannes gengiver ingen af Jesu lignelser, men han bruger et klart billedsprog, hvor Jesus taler om sig selv som verdens lys, livets brød, det sande vintræ og den gode hyrde.

Johannes fører historien om Jesus helt tilbage til begyndelsen. Det ord, Gud skabte verden med, er det samme ord, som nu er kommet ind i verden med Jesus. Jesus er kommet for at åbenbare Guds herlighed, og det kan han, fordi han er ét med Gud, sin far.

Evangeliet er bygget op omkring syv tegn, som Jesus gør. I sidste halvdel er fokus på, hvordan Jesus åbenbarer Guds herlighed for sine disciple. Det kan ske ved Helligåndens hjælp. Undervisningen af disciplene leder frem til fortællingen om Jesu lidelse, død og opstandelse. Evangeliet slutter med, at Jesus efter sin opstandelse viser sig for disciplene ved Genezaret sø og kalder fornægteren Peter til igen at være discipel.